

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ A.A.**, bývajúcej v L., v dovolacom konaní zastúpenej Alojzom Naništom, advokátom so sídlom v P., Sládkovičova č. 8, **2/ M. N.**, bývajúceho v P., **3/ I.O.**, bývajúcej v B. **4/ J.N.**, bývajúceho v L., proti žalovaným **1/ A. Č.**, bývajúcej v L. a **2/ A.O.**, bývajúcej v P., **o vrátenie daru a vypratanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C 134/2007, **o dovolaní žalobkyne 1/** proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2011, sp. zn. 11 Co 38/2010, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2011, sp. zn. 11 Co 38/2010 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov (v poradí druhým) rozsudkom z 12. marca 2010 č.k. 29 C 134/2007-335 určil, že žalobkyňa 1/ a jej nebohý manžel J.N. sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. 32, katastrálne územie L., a to rodinný dom súpisné číslo X. stojací na parcele KN č. X. s príslušenstvom (kôlna, garáž, stodola, studňa kopaná, ploty, brána a bránka, vonkajšie úpravy), parcela KN číslo X. zastavaná plocha vo výmere X. m², parcela KN číslo X. zastavaná plocha vo výmere X. m², parcela KN číslo X. záhrada vo výmere X. m², v celosti (ďalej tiež nehnuteľnosti); v zostávajúcej časti žalobu zamietol a žalovanej 1/ uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania 4 674,59 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzajúc z ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a dospel k záveru, že „vzájomnú komunikáciu žalobkyne a žalovanej možno charakterizovať ako správanie hrubo porušujúce dobré mravy“, podľa názoru súdu nevhodné správanie žalovanej k nevhodnému správaniu

žalobkyne bolo v hrubom nepomere, pretože žalovaná si neplnila záväzok vyplývajúci z darovacej zmluvy umožniť darcom bezplatne užívať darovanú nehnuteľnosť a zabezpečiť im pomoc v chorobe a v starobe (v ich doopatrovaní od roku 2008), najmä pokiaľ ide o žalobcu J.N. (narX.), ktorému žalovaná 1/ vzhľadom na jeho vážny zdravotný stav neposkytla ani minimálnu pomoc pri bežných životných úkonoch a pri zabezpečení potrieb s prepravou na lekárske vyšetrenia. Za preukázané súd považoval poranenie palca žalobkyne nedbanlivostným konaním žalovanej 1/ 14. septembra 2007, čomu predchádzala urážlivá nadávka žalobkyne voči žalovanej 1/; žalovaná 1/ od roku 2007 neuhrádzala poplatky spojené s užívaním nehnuteľností – za odber plynu, vody, elektriny, odvoz komunálneho odpadu, daň z nehnuteľnosti. Za nepreukázaný dôvod vrátenia daru súd považoval poranenie nosa žalobkyne 1/ žalovanou 1/. Z tohto dôvodu súd žalobe o vrátenie daru (nehnuteľností) vyhovel, v časti o vypratání darovaných nehnuteľností žalobu zamietol z dôvodu, že tieto žalovaná 1/ neužíva, dobrovoľne ich opustila. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej 1/ Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. februára 2011 sp. zn. 11 Co 38/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovaným nepriznal náhradu trov konania. Vychádzajúc zo skutkových zistení súdom prvého stupňa a doplnením dokazovania pred odvolacím súdom výsluchom žalobcov M.N., I.O., J.N. a žalovanej A.O., dospel k odlišnému právnemu záveru v hodnotení konania obdarovanej (žalovanej 1/), ktorej správanie nepovažoval za hrubé porušenie dobrých mravov voči darcom a čelnom ich rodiny v zmysle ustanovenia §630 Občianskeho zákonníka, zakladajúceho jej povinnosť vrátiť predmet daru. Na vysvetlenie uviedol, že i keď boli evidentne vzťahy medzi žalobkyňou (1/) a žalovanou 1/ konfliktné, vyúsťujúce do vzájomných nadávok i fyzických útokov, bolo potrebné zohľadniť princíp vzájomnosti (i správanie sa daryne voči obdarovanej) a zohľadniť i to, že správanie sa žalovanej 1/ v dotknutých prípadoch bolo reakciou na správanie sa žalobkyne 1/, ktorá na adresu žalovanej používala hrubé výrazy (čo žalovaná 1/ riešila opustením domu, kde bývala), preto intenzitu správania sa obdarovanej nemožno hodnotiť v miere, ktorá by kvalifikovaným spôsobom zakladala hrubé porušenie dobrých mravov. Pokiaľ ide o osobný záväzok obdarovanej z darovacej zmluvy (poskytnúť darujúcim potrebnú pomoc v starobe, chorobe a doopatrovať ich), tohto plnenia podľa odvolacieho súdu sa môže žalobkyňa domáhať prostredníctvom žaloby na súde, nesplnenie tohto záväzku nemožno vyhodnotiť ako dôvod

vrátenia daru. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 150 ods. 1 O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa 1/. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) Namietala nepreskúmateľnosť a nezrozumiteľnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré (podľa jej názoru) nespĺňa zákonné požiadavky podľa ustanovenia §157 ods. 2 O.s.p. v tom, že súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s jej argumentáciou pokiaľ ide o skutkovú ale aj právnu stránku veci. Najmä nie je zrejmé, ako sa súd vysporiadal s výpoveďou J.N. (pôvodne žalobcu 1/) zo 4. novembra 2009 v tej časti, ktorá opisuje konflikt medzi žalovanou 1/ a žalobkyňou 1/ z januára 2009 a kde sa konštatuje, že koncom roku 2008 žalovaná 1/ nechodila so žalobcom k lekárovi a obaja darcovia sú chorí, čo potvrdila vo svojej výpovedi i žalobkyňa. Ak mal súd o uvedených skutočnostiach pochybnosť, mal v odvolacom konaní opakovane vypočuť i žalobkyňu 1/, čo sa nestalo. Odvolací súd však uzavrel, že tieto skutočnosti z výpovedí žalobcov a žalovanej nevyplývajú. Ďalej z odôvodnenia nevyplýva, či a prípadne ako bol súdom vyhodnotený zvukový záznam o vulgárnom správaní sa žalovanej 1/ k žalobkyni 1/ samostatne ale i vo vzťahu k iným dôkazom najmä k výpovediam svedkyne G., ani to ako sa súd vysporiadal s ostatnými dôkazmi pred súdom prvého stupňa a ako navzájom konfrontoval vlastné skutkové zistenia so zisteniami pred súdom prvého stupňa. Za odňatie možnosti konať pred súdom dovolateľka považuje tiež postup odvolacieho súdu, ktorý doplnil dokazovanie (výsluchom žalobcov 2/ až 4/ a žalovanej 2/, ktorí už boli v konaní vypočutí ako svedkovia) bez toho, aby všetkých účastníkov primerane poučil podľa § 120 ods. 4 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. Nepovažoval za správny postup odvolacieho súdu, ktorý (podľa jej názoru) nemal právnu možnosť meniť súdom prvého stupňa zistený skutkový stav a za týmto účelom sám vo veci vykonať dokazovanie výsluchom účastníkov (žalobcov 2/ až 4/ i žalovanej 2/), pretože občiansko-súdne konanie je dvojinštančné a odvolacie konanie je vo vzťahu k prvostupňovému prieskumným. Odvolací súd získal neregulárnym spôsobom rozhodné skutkové zistenia, v dôsledku toho nemôže byť správne ani jeho právne posúdenie veci. Odvolací súd svojím postupom porušil zásadu dvojinštančnosti v občianskom súdom konaní a zásadu predvídateľnosti rozhodnutia, ktoré sú v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym

právnym posúdením veci. Predvídateľným by bol taký postup, ktorým by došlo k zrušeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa a vráteniu veci na ďalšie konanie; odvolací súd mal so svojim odlišným právnym názorom oboznámiť účastníkov a dať im možnosť sa k nemu vyjadriť. Za nesprávny považovala názor odvolacieho súdu, že plnenie si osobného záväzku obdarovanou zo zmluvy o darovaní (poskytnúť darujúcim potrebnú pomoc v starobe, chorobe a doopatrovať ich) nie je dôvodom na vrátenie daru. Dovolateľka nespĺnenie osobnej povinnosti obdarovanou (i jej odsťahovanie z domu v decembri 2008), ublíženie na zdraví žalobkyňi 1/, nezabezpečenie bezplatného užívania nehnuteľnosti, verbálne útoky na žalobkyňu 1/ spĺňajúce znaky priestupku považuje za hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka odôvodňujúce vrátenie daru.

Žalovaná 1/ navrhla dovolanie zamietnuť, nesúhlasila s tvrdeniami uvedenými v dovolaní, ku ktorým sa podrobne v konaní vyjadrila, pre úplnosť zhrnula (podľa nej podstatné) okolnosti prípadu a zdôraznila, že zachovanie dobrých vzťahov je vecou vzájomnej tolerancie účastníkov. Postup odvolacieho súdu i jeho rozhodnutie považovala za správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno úspešne napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, aj to však nie v každom prípade, ale iba ak podanie dovolania pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade je dovolaním napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu; dovolanie žalobkyne 1/ je v dôsledku toho procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Zmyslom dovolania je preskúmanie napadnutého rozhodnutia – v prípadoch stanovených zákonom – z hľadiska v zákone určených dovolacích dôvodov a dosiahnutie

nápravy tam, kde rozhodnutie napadnuté dovolaním nemôže obstať z aspektu opodstatnenosti v dovolaní uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie je v uvedenom zmysle zároveň procesný prostriedok (nástroj), ktorým zákon vytvára účastníkovi konania procesnú možnosť, aby v prípadoch (a za podmienok) v zákone uvedených spochybnil (opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu) správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podania dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) zakladá existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) na rozdiel od toho nezakladá prípustnosť

dovolania, je však relevantný dovolací dôvod, ktorý v prípade jeho opodstatneného uplatnenia vedie k zrušeniu dovolaní napadnutého rozhodnutia. Na existenciu procesných väd konania tejto povahy (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) musí dovolací súd vziať vždy zreteľ – či už bolo na ne v dovolaní poukázané alebo nie (viď § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci (ktoré je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tretím dovolacím dôvodom), je situácia iná. Samo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania a na tento dovolací dôvod sa ani nevzťahuje § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý (§ 242 ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom (ako už bolo uvedené vyššie) je viazaný tým, ako účastník konania vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti dovolania má v prípade dovolania, v ktorom bol uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., osobitný význam práve úplné, vecne správne a efektívne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Pri tomto dovolacom dôvode totiž dovolací súd preskúmava správnosť právneho posúdenia veci nižšími súdmi len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní; nad rámec toho, čo dovolateľ uplatnil v dovolaní ako nesprávnosť právneho posúdenia, nie je dovolací súd oprávnený ani povinný skúmať.

1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky väd taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Existencia vád v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola dovoľateľke odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizáciu tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Pokiaľ žalobkyňa 1/ namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a vyporiadania sa s jej námietkami (skutkovej i právnej povahy) , treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07). Vychádzajúc z toho dospel dovolací súd k záveru, že právo žalobkyne 1/ na riadne odôvodnenie porušené nebolo. Odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje nielen vysvetlenie skutkových zistení a záverov, ku ktorým dospel odvolací súd, ale tiež primerané právne posúdenie týchto záverov.

Žalobkyňa namieta procesný postup odvolacieho súdu, v ktorom vidí porušenie princípu dojinštančnosti a zároveň predvídateľnosti jeho konania (postupu) i výsledku (rozhodovania).

Z obsahu spisu vyplýva, že po vyhlásení rozsudku okresným súdom, ktorým bolo žalobe o vrátenie daru vyhovené (určením, že vlastníkom daru sú J.N. a A. N.), zomrel X. J.N. (žalobca 1/) a na jeho miesto vstúpili v priebehu odvolacieho konania dedičia, ktorí so vstupom na strane žalobcu súhlasili. A. O. (dcéra poručiťa) si neosvojila žalobu svojho právneho predchodcu a nevstúpila do konania na jeho miesto (oznámenie z 15. decembra 2010 - č.l. 394 spisu). Rozsudok súdu prvého stupňa napadla 14. mája 2010 odvolaním žalovaná 1/ z dôvodu, že súd neúplne zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie ma inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd 13. januára 2010 nariadil súdne pojednávanie na deň 15. februára 2011 o 8.30 hod. na ktoré predvolal aj A. N. ako účastníčku konania (vid' vzor predvolania č. 14 O.s.p. – č.l. 405 spisu). Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 15. februára 2011 vyplýva, že právny zástupca žalobcov do zápisnice uviedol, že A.O. označuje ako žalovanú 2/. V ďalšom priebehu odvolací súd na pojednávaní ako vypočul žalobcov M.N., I.O., J.N. a žalovanú 2/ A.O.. Následne odvolací súd vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil zmenu žaloby ako ju predniesol zástupca žalobcov v spojení s podaním z 20. júla 2010“ (t.j. určil, že žalobkyňa je vlastníčkou daru v podiele $\frac{1}{2}$ a že do dedičstva po poručiťovi Jánovi Novotnom patrí zostávajúci spoluvlastnícky podiel daru v $\frac{1}{2}$) a nadväzne na to vyhlásil zamietavý rozsudok.

Z uvedeného možno dedukovať, že strata spôsobilosti byť účastníkom konania na strane pôvodného žalobcu J.N. bola v odvolacom konaní príčinou 1/ jednak zmeny okruhu účastníkov konania na strane žalobcu ako univerzálnych sukcesorov za ich súhlasu so vstupom do konania (porovnaj R 33/1994) a súčasne bola dôvodom 2/ pre podanie návrhu na zmenu žaloby v zmysle § 95 O.s.p., ktorá spočívala v zmene a/ žalobného petitu (§ 95 ods. 1 O.s.p.) a b/ pristúpení ďalšej účastníčky do konania A.O. ako žalovanej 2/ (§ 92 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd navrhovanú zmenu žaloby pripustil, vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, ktorí vstúpili na miesto pôvodného účastníka konania i výsluchom účastníčky, ktorá pristúpila ako žalovaná 2/ do konania.

Pokiaľ ide o prípad zmeny žaloby dotýkajúci sa len (zmeny) žalobného petitu, je potrebné uviesť, že ustanovenie § 216 ods. 1 O.s.p. nevyklučuje aplikáciu § 95 ods. 1 O.s.p. pre odvolacie konanie. Úvahu súdu v zmysle § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, či výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia súdu a jeho myšlienkového postupu; správnosť tejto úvahy z hľadiska výskytu vady v zmysle § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku dovolací súd nemôže prehodnocovať (obdobne Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 94/2007). Pripustená zmena žaloby v odvolacom konaní v danom prípade nie je novým nárokom, t.j. nárokom, ktorý nemá žiadnu skutkovú súvislosť so skôr uplatneným nárokom v konaní pred súdom prvého stupňa. Odvolací súd (identicky ako súd prvého stupňa) posudzoval predmetný nárok na skutkovom základe, ktorý zakladá uplatnenie práva na vrátenie daru – čo nemožno považovať za porušenie zásady dvojinštančnosti. Ani zmena rozsudku súdu prvého stupňa v odvolacím konaní sama o sebe nezakladá „prekvapivosť“, pretože je zákonom prezumovaným postupom odvolacieho súdu vyplývajúceho z § 220 O.s.p.

K tomuto dovolaciemu dôvodu uplatnenému dovolateľkou je treba dodať, že súd neodníme účastníkovi možnosť pred ním konať ani tým, že (prípadne) nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov; jeho rozhodnutie môže byť síce z tohto dôvodu vecne nesprávne, ale to ešte samo osebe nevedie k zmätočnosti rozhodnutia a nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Pokiaľ dovolateľka namieta, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, ak vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotili alebo na niektoré z vykonaných dôkazov neprihliadali, prípadne nesmeli vykonať ďalšie (tzv. nové dôkazy) ide po stránke obsahovej o námietku, že v konaní došlo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. vymenovanej) procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto dovolateľom tvrdená vada (i keby k nej v konaní došlo) by bola síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), sama o sebe by ale nezakladala prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že tzv. inou vadou konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť,

ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

V dovolacom konaní vada uvedenej povahy vyšla najavo (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), preto bolo povinnosťou dovolacieho súdu na túto prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Zo zákona je v odvolacom konaní vylúčenie pristúpenie ďalšieho účastníka do konania v zmysle § 92 ods. 1 O.s.p. (§ 216 ods. 1 O.s.p.). Uvedené znamená, že v odvolacom konaní nemôže žalobca navrhnúť, aby do konania vstúpil ďalší účastník konania. Pokiaľ odvolací súd v rozpore s ustanovením § 216 ods. 1 O.s.p. pripustil vstup ďalšieho účastníka do konania, konanie zaťažil inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Práve touto vadou odvolací súd zaťažil konanie, keď rešpektoval návrh žalobcov a pripustil (v rámci zmeny žaloby) do odvolacieho konania A.O. ako žalovanú 2/.

Námietka dovolateľky o nesprávnom postupe odvolacieho súdu pri vykonaní dôkazov výsluchom žalobcov 2/ až 4/ a žalovanej 2/ ako účastníkov konania smeruje k rozsahu prieskumnej činnosti odvolacieho súdu. V prejednávanom prípade postup odvolacieho súdu predurčovali uplatnené odvolacie dôvody – mimo iného spochybňujúce najmä úplnosť a teda i správnosť zisteného skutkového stavu veci a zároveň aj správnosť právneho posúdenia veci (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). V takom prípade je odvolaciemu súdu umožnené zopakovať i doplniť dokazovanie postup podľa § 213 ods. 3 a 4 O.s.p. Výsluch účastníkov konania v odvolacom konaní, ktorí boli v konaní pred súdom prvého stupňa vypočutí v procesnom postavení svedkov (M.N. – č.l. 266 spisu, J.N. – č.l. 321 spisu, I.O. – č.l. 114 spisu), nemožno považovať (zamieňať) za doplnenie dokazovania vykonaním nových dôkazov. Novým dôkazom je taký dôkaz, ktorý doteraz ako dôkazný prostriedok nebol vôbec vykonaný. Pokiaľ však bola určitá fyzická osoba v konaní vypočutá na okolnosti vzťahujúce sa k jeho predmetu najprv ako svedok (§ 126 O.s.p.) a neskôr bola k rovnakým okolnostiam vypočutá ako účastník konania (§ 131 O.s.p.), nejedná sa o vykonanie nového (iného) dôkazu vzhľadom na zachovanie totožnosti subjektu, ktorý je výsluchaný ale i obsah (predmet) výsluchu – jedná sa o identický dôkazný prostriedok. Odlišnou je v takom prípade iba otázka vyhodnotenia dôkazu súdom z hľadiska tzv. dôkaznej sily (t.j. vierohodnosti vykonaného dôkazu), čo však ale nesúvisí s otázkou oprávneného opakovania dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa ani s vykonaním nových (doteraz v konaní neuplatnených dôkazov) v odvolacom konaní.

Námietku dovolateľky spočívajúcu v nesprávnom postupe odvolacieho súdu pre nezachovanie povinnosti podľa § 120 ods. 4 O.s.p. dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú, pretože pre svoju originalitu (špecifickosť) prichádza jej uplatnenie do úvahy len v súvislosti s procesným postupom súdu prvého stupňa; jej iné uplatnenie napr. v odvolacom konaní nenachádza právne opodstatnenie z dôvodu, že právne účinky s ňou spájané nemožno zohľadňovať po skončení odvolacieho konania, keďže v konaní iniciovanom mimoriadnymi opravnými prostriedkami sa dokazovanie nevykonáva - čím je vylúčená možnosť predkladať alebo označovať dôkazné prostriedky k vecnej stránke prípadu (§ 243a ods. 2 O.s.p.).

3. V dovolaní sa namieta, že napadnutý výrok zamietajúceho rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

Dovolateľkou napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu nemohli byť v dovolacom konaní (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

4. Z dôvodov uvedených vyššie pod 2. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 28. mája 2012

Za správnosť :

Hrčková Marta